

Дуже доречною для учнів початкових класів є «Анти-тривожна валіза». Вона стане у нагоді при затяжних повітряних тривогах.

Орієнтовне наповнення «Антитривожної валізи»:

1. Кольорові олівці (найкраще воскові чи пастельні).
2. Клей (олівець чи пва).
3. Папір (будь-який (головне багато) для малювання, паперових сніжок, просто рвати).
4. Ножиці.
5. Пластилін (бажано м'який, щоб дітям було легко розминати у руках, ліпити).
6. Намистинки, мозаїка, леги, настільні ігри тощо.
7. Пальчиковий театр (або ж лялька на руку).
8. Скотч (двосторонній, декоративний, звичайний).
9. Дитячі книжки.
10. Вправа «Створюємо музику» (5 хв).

Як створити музику з будь-чого? Можна проявити креативність і сформувати цілий ансамбль звукових інструментів. Варто лише знайти в рюкзаку предмети, які потенційно можуть давати цікавий звук, і додати трохи креативності, щоб створити саморобні інструменти.

Наприклад:

1. Скотч + відро = барабан.

2. Пляшка + сипучі = шейкер.

Діти можуть разом створити музичні інструменти, а потім заспівати пісню, яка їм до вподоби.

7. Вправа «Скринька переживань» (2 хв).

Дорослий демонструє дітям невеличку скриньку. Пропонує відправити її по колу, щоб зібрати усі їхні неприємні переживання і турботи. Можна запропонувати учням розповісти про свої переживання пошепки, але обов'язково у цю скриньку. Потім дорослий заклеює і виносить скриньку, а разом з нею і дитячі неприємні переживання.

8. Вправа-прощання «Електричний струм» (1 хв).

Усі беруться за руки і, починаючи з соціального педагога, передають потиски один одному. Коли цей сигнал надходить до педагога з іншого боку, піднімають руки вгору і промовляють: «До побачення! До зустрічі!».

Використані джерела

1. Порадник для вчителів. Активності для учнів та учениць у бомбосховищах шкіл. ЮНІСЕФ, МОН України, Спільно до навчання, Освіторія. К., 2022. – 23 с.

2. <https://www.youtube.com/watch?v=GBcJcdNqhhw>

Олена ПОГРЕБЕЦЬКА,
соціальний педагог закладу дошкільної освіти №9 «Барвистий віночок»
Кам'янець-Подільської міської ради

Школа молодії сім'ї – новий формат взаємодії з родинами

Родина і заклад дошкільної освіти – два суспільних інститути, які закладають фундамент майбутнього дитини. У них спільна мета: виховати здорову, соціально адаптовану, всебічно розвинену людину з високим інтелектуальним, творчим та духовним потенціалом.

Батьки є першим суспільним середовищем дитини, першими розкривають маленькій людині предметний світ і надають їй емоційного забарвлення.

Важливою у співпраці з кожною сім'єю є допомога батькам зрозуміти і сприйняти сучасні гуманістичні ідеї та орієнтири, які ґрунтуються на повазі до особистості дитини, турботі про її всебічний розвиток. Такий підхід передбачає сприйняття дитини як унікальної особистості, визнання її прав, ставлення до неї як до суб'єкта з власними потребами.

На формування особистості дитини впливає загальна атмосфера сім'ї: форми і способи взаємодії дорослих до дітей, що в ній існують. Батькам важливо безумовно приймати свою дитину, любити, поважати, зважати на її думки та почуття, демонструвати повагу. Важливою є зацікавленість до її світу та життя. Тоді дитина почувається потрібною. Вона готова довіряти батькам, переймати їхній досвід, адже вони є прикладом для наслідування.

Через життя у сім'ї формується ставлення до людей, речей, самого себе, виробляються ідеали та цінності. Любов дитини до батьків забезпечує безпеку, є гарантом емоційного благополуччя [3].

За загальним визнанням учених-дослідників, соціальний інститут сім'ї переживає стан кризи. Умови нестабільності суспільства й соціальна напруженість негативно впливають на виховні функції сім'ї. Дослідження показали, що батьки, виховуючи дітей, все більше потребують допомоги фахівців. Багато батьків в сьогодиншій ситуації збентежені поведінкою своїх малюків [4]. Дедалі частіше зустрічаються емоційно нестійкі діти, у яких спостерігаються найрізноманітніші елементи особистісної акцентуації (агресивність, брехливість, імпульсивність). Стають актуальними чимало проблем: чому потрібно навчити дитину, як з нею гратися, як справлятися з її примхами та непослухом?

Сучасні дослідники в галузі дошкільної освіти Л. Артемова, А. Богуш, Р. Буре, О. Запорожець, О. Кононко, В. Котирло, О. Усова та ін., роблячи акцент на взаємозалежності суспільного та родинного виховання, зазначають, що сім'я й заклад дошкільної освіти, як соціальні інститути, мають взаємодіяти задля повноцінного розвитку дитини-дошкільника.

Зараз прийнято говорити про нову філософію взаємодії сім'ї та закладу, в основі якої лежить ідея про те, що за виховання й освіту дітей несуть відповідальність саме батьки, а всі інші соціальні інститути покликані підтримати, спрямувати, доповнити їхню виховну діяльність. Визнання пріоритету сімейного виховання вимагає й іншого ставлення родини та закладу, яке визначається як співробітництво, взаємодія [2].

Практика взаємодії закладу дошкільної освіти №9 «Барвистий віночок» і родин засвідчила, що батькам не вистачає психологічної підтримки у питаннях виховання своєї дитини, вміння розібратися з власним емоційним станом, допомоги у взаємовідносинах і розумінні таємниць дитячої душі.

Психологічна допомога сім'ї зі сторони психологічної служби (ПС) закладу може бути як короткочасною, так і довготривалою. Виокремлюємо наступні моделі допомоги сім'ї:

Педагогічна модель. Батькам не вистачає педагогічної компетентності. Батьки в родині мають виконувати функції педагога: освітню, виховну, розвиваючу.

Соціальна модель. Сімейні труднощі – результат несприятливих зовнішніх обставин. Спеціаліст ПС сприяє залученню інших структур (соціальних служб, благодійних та громадських організацій тощо) для допомоги родині.

Психологічна (психотерапевтична) модель. Причини труднощів сім'ї лежать у сфері спілкування, характерологічних особливостей членів сім'ї.

Діагностична модель. Ґрунтується на припущенні існування в батьків дефіциту спеціальних знань про дитину чи сім'ю.

Медична модель. Передбачає, що в основі сімейних труднощів лежать ті чи інші захворювання членів сім'ї або самої дитини.

Відправною точкою у плануванні психологічної допомоги батькам є вивчення сім'ї. Дбаючи про ефективну взаємодію з ними, фахівцям психологічної служби та педагогам ЗДО доцільно враховувати важливість таких чинників:

- запрошення батьків до співпраці;
- дотримуватись позиції рівноправності;
- демонструвати визнання важливості батьків у співпраці;
- виявляти любов й захопленість їхньою дитиною;
- постійно працювати над пошуком нових форм співпраці.

Процес налагодження взаємодії з батьками ефективний за дотримання певних психолого-педагогічних правил та вимог:

1. Використання заходів, спрямованих на підвищення авторитету батьків. У спілкуванні з батьками слід уникати категоричного тону, який може спровокувати образи, роздратування. Нормою мають стати стосунки, засновані на взаємоповазі.

2. Довіра до виховних можливостей батьків, підвищення рівня їх педагогічної культури й активності у вихованні.

3. Педагогічний такт, неприпустимість необережного втручання в життя сім'ї, з обов'язковим дотриманням конфіденційності.

4. Життєстверджуючий настрій при вирішенні проблем виховання, опора на позитивні риси дитини, орієнтація на успішний розвиток особистості.

Для налагодження тісного співробітництва з батьками спеціалісти психологічної служби, уникають непримиренної педагогічної позиції по відношенню до педагогічно неспроможних батьків та допомогти їм проаналізувати проблемну ситуацію, скорегувати свій стиль і характер стосунків з дитиною.

Аби уникати формалізму у взаєминах з батьками вихованців, віддаємо перевагу індивідуальним формам спілкування з членами родин, а також спільним інтерактивним заходам, що сприяють обміну кращим досвідом родинного виховання та популяризації прогресивних ціннісних орієнтирів у цій справі.

Використовуючи передовий педагогічний досвід колег по роботі ми використовуємо різні нетрадиційні форми та методи роботи з родинами:

- Інтерактивний стенд «Школа молодого батьківства» (дає змогу активізувати самоосвіту батьків і підвищити її ефективність);

- Акція «Скринька довіри» (щоб донести до батьків важливу психолого-педагогічну інформацію, а також збагатити їхні виховні вміння);

- День батьківського самоврядування (дає батькам можливість відчувати атмосферу внутрішнього життя дошкільного закладу);

- індивідуальна робота із сім'ями завдяки таким формам роботи, як «Відверта розмова», «Кишенькова бібліотека» або «Сімейні посиденьки» (під час відвідування родин удома).

- Школа молоді сім'ї «Формування соціальної компетентності дошкільника у інтеграції вимог суспільного і родинного виховання» (в основу якої покладено принцип активної взаємодії із сім'ями вихованців).

Засідання Школи молодшої сім'ї проводяться у формі семінарів-практикумів, тренінгів, занять з елементами тренінгу, круглих столів тощо, для розв'язання проблем розвитку дитини. У школі молодшої сім'ї батьки навчаються краще пізнати свою дитину, отримують поради вихователів, спеціалістів психологічної служби, вчителя-логопеда, керівника музичного, інструктора з фізичної культури про особливості виховання і навчання малюків.

Роботу як з усіма батьками, так і індивідуально з окремими сім'ями проводиться на основі вивчення запитів родини в актуальних виховних питаннях для того, щоб об'єктивно оцінити та визначити оптимальні шляхи розвитку малюка. Для збору такої інформації батькам пропонуються анкети.

За результатами опрацьованих анкет плануємо роботу Школи молодшої сім'ї на новий навчальний рік, де враховуємо всі побажання й запитання батьків, які допоможуть залучити їх до програми навчання та виховання дітей. Складаємо систему занять з елементами практичних тренінгів, які проводимо для груп батьків. На них запрошуємо батьків різних груп, що мають однакові проблеми або, навпаки, успіхи у вихованні (примхливі діти; діти з яскраво вираженими здібностями тощо). На практичні тренінги запрошуємо батьків, особливо молодих, які мають потребу в опануванні практичних навичок виховання дітей. Ця форма роботи дає можливість розповісти про способи й прийоми навчання й показати їх: як читати книгу, розглядати ілюстрації, розмовляти про прочитане, як готувати дитину до письма, як вправляти артикуляційний апарат, як підготувати дитину до школи тощо).

Орієнтовний план засідань Школи молодшої сім'ї «Формування соціальної компетентності дошкільника у інтеграції вимог суспільного та родинного виховання»

	Тема заняття
Вересень	Співпраця закладу дошкільної освіти та сім'ї у формуванні соціальної компетентності дитини. /Доповідь/
Жовтень	Різновікове родинне середовище – фундамент майбутньої особистості дитини. /Інтерактивна міні-лекція/
Листопад	Формування адекватного сприймання батьками власних дітей. /Круглий стіл/
Грудень	Необхідність розвитку в батьків етичних норм сімейного виховання. /Заняття з елементами диспуту/
Січень	Щасливий той, хто щасливий удома. / Заняття з елементами тренінгу та дискусії/
Лютий	Сім'я – перша школа морального зростання. /Круглий стіл/
Березень	Сімейні взаємини як показник психофізичного благополуччя дитини. / Конференція з обміну досвідом/

Квітень	П'ять мов любові /Тренінг для батьків/
Травень	Як підготувати дитину п'ятирічного віку до навчання в школі? /Лекція/

Для індивідуальної і групової роботи з батьками плануємо консультації. Форми проведення консультацій різні (кваліфіковане повідомлення фахівця з наступним обговоренням; обговорення статті, заздалегідь прочитаної всіма запрошеними на консультацію; практичне заняття).

Орієнтовний план консультацій «Школи молодих батьків»

Тема	Термін проведення	Відповідальний
Психологічний супровід адаптації дошкільників.	Вересень	Практичний психолог
Здоровим бути здорово!	Листопад	Інструктор з фізичної культури
Важливість ранньої діагностики вад мовлення у дошкільників та їх корекція.	Грудень	Вчитель-логопед
Музикотерапія – емоційний вплив на розвиток дитячого організму.	Лютий	Керівник музичний
Обдарована дитина та її виховання.	Березень	Практичний психолог
Соціальний супровід майбутніх першокласників.	Травень	Соціальний педагог

Організоване спілкування з батьками у межах роботи Школи молодшої сім'ї дало змогу побудувати взаємодію із сім'єю на якісно-новому рівні, створити систему особистісно орієнтованої взаємодії дорослих з дітьми через організацію єдиного освітнього простору у закладі дошкільної освіти і родині.

Використання нетрадиційних форм взаємодії із сім'єю сприяє збільшенню зацікавленості батьків і забезпечує підвищення педагогічної культури рівня сімейного виховання.

Така форма роботи навчає батьків аналізувати власну виховну діяльність, критично її оцінювати, знаходити адекватні причини своїх невдач, здійснювати вибір методів впливу на дитину, які відповідають її особливостям та конкретній ситуації, робить батьків психологічно компетентними у питаннях виховання та розвитку дітей дошкільного віку.

Використані джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти /нова редакція/ наук. ред. А.М.Богуш. К. «Світлич», 2022.
2. Ніколова В.В. Психолого-педагогічний супровід сім'ї в розв'язанні проблем навчання та виховання дітей / В.В.Ніколова // Шкільна освіта Хмельниччини: психолого-педагогічний супровід / Зб.наук.практ.конф. – Хмельницький, 2021.
3. Сухарева Л.С. Піклуємося разом. Робота з батьками дошкільників/ Л.С. Сухарева – 2 вид. – Х.: Основа. – 2019.
4. Спичак М. Курс на співпрацю з батьками / М.Спичак // Дошкільне виховання. – 2022. – № 3.
5. Четч В.В. Сім'я і дошкільний заклад: взаємодія в інтересах дитини /В.В. Четч, Т.М. Коростельова. – Суми «Університетська книга», 2020 р.